

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного
бізнесу

Тетяна МІРОЩИНЧЕНКО

2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень
галузь знань 29 – Міжнародні відносини
спеціальності 291 – Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії
освітні програми Міжнародні відносини та регіональні студії
спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини
освітні програми Міжнародні економічні відносини
Міжнародна логістика і митна справа
Міжнародний бізнес
галузь знань 24 – Сфера обслуговування
спеціальності 242 – Туризм і рекреація
освітні програми Туристичний бізнес
вид дисципліни обов'язкова
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу

2023/2024 навчальний рік

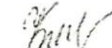
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «30» червня 2023 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Наталя АКСЬОНОВА канд. іст. наук, доцент кафедри українознавства філософського факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від “_12_” червня 2023 р. № 11

В. о. завідувача кафедри українознавства В'ячеслав ПОТОЦЬКИЙ

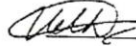
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини» Надія КАЗАКОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародна логістика і митна справа» Олена ХАНОВА

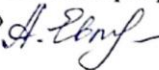
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародний бізнес» Ірина ДЕРІД

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії» Ганна ПАНАСЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес»

Гарант освітньо-професійної програми
«Туристичний бізнес» Олена СВТУШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від “_29_” _серпня_ 2023 року, протокол №_1_

Голова науково-методичної комісії

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія України» складена відповідно до освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм «підготовки бакалавра освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії», спеціальності 291 – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітніх програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародний бізнес», спеціальності 292 – «Міжнародні економічні відносини», освітньої програми «Туристичний бізнес» спеціальності 242 – «Туризм і рекреація».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення знань здобувачів з історії України, ознайомлення з основними тенденціями розвитку сучасної історичної науки, оволодіння методами роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення ролі історії України в системі соціально-гуманітарних наук; оволодіння навичками самостійного пошуку наукової літератури, ознайомлення з основами традиційної та модерної історіографії; висвітлення найважливіших дискусійних проблем; оволодіння сучасними засобами вивчення історичних джерел та наукових публікацій, прийомами їх аналізу та здобуття на цій основі практичних навичок для оцінки поточних суспільних процесів та явищ.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей**.

Відповідно до ОПП освітньо-професійної програми «**Міжнародні економічні відносини**»:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Відповідно до ОПП освітньо-професійної програми «**Міжнародна логістика і митна справа**»:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Відповідно до ОПП освітньо-професійної програми «**Міжнародний бізнес**»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Відповідно до ОПП освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини та регіональні студії**»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 19 навички міжособистісної взаємодії, цінування та повага різноманітності та багатокультурності;

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем

СК16. Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших, регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції).

Відповідно до ОПП освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес»

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

Формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

ФК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач повинен досягти таких результатів:

знати:

- основні епохи в історії України та їх хронологію;
- витоки української нації та її місце у загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні, культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- хронологію, етнологію, державотворчі, культурологічні, конфесійні принципи періодизації історичного розвитку України;
- зародження та розвиток українського етносу, національного та державного відродження;
- процеси побудови суверенної демократичної держави;
- діяльність історичних осіб, політичних партій з питань землевпорядкування.

вміти:

- аналізувати історичні процеси, події, факти;
- брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми;
- формувати сучасну історико-політичну культуру, свою громадську позицію;
- користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної наук, історичними джерелами та довідковими матеріалами з історії України;
- застосовувати знання з історії України у процесі розв'язання професійних завдань.
- уміти доводити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до ОПП, зокрема:

Освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини**»:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

Освітньо-професійної програми «**Міжнародна логістика і митна справа**»:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

Освітньо-професійної програми «**Міжнародний бізнес**»:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

- ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.
- ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.
- ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
- ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.
- Освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини та регіональні студії**»:
- РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.
- РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.
- РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.
- РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.
- Освітньо-професійної програми «**Туристичний бізнес**»:
- ПРН2 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук
- ПРН3 Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.
- ПРН4 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.
- ПРН6 Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів
- ПРН7 Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт
- ПРН9 Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.
- ПРН10 Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно- управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).
- ПРН11 Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.
- ПРН12 Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
- ПРН13 Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
- ПРН14 Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.
- ПРН15 Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань
- ПРН16 Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.
- ПРН17 Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

- ПРН19 Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
ПРН20 Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання
ПРН21 Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
ПРН22 Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна історія України

Тема 1. Вступ до історії України. Стародавня історія України

Предмет і завдання курсу. Методологічні проблеми вивчення історії України. Джерела та історіографія. Періодизація української історії.

Поява людського життя та археологічні пам'ятки на території України. Неолітична революція. Трипілля: археологічна культура чи цивілізація. Бронзова доба на території України. Кіммерійці, скіфи і сармати. Особливості соціально-економічного, політичного та культурного розвитку античних міст-держав Північного Причорномор'я та скіфів. Етногенез слов'ян. Східнослов'янські племена в I тис. н. е.

Тема 2. Русь-Україна (Київська держава)

Утворення ранньосередньовічної держави на українських землях. Норманська та слов'янська теорії походження давньоруської держави. Перші київські князі. Система оподаткування княгині Ольги. Завоювання Святослава Ігоровича. Еволюція суспільно-політичного та економічного устрою українських земель. Поширення християнства. Внутрішня і зовнішня політики Русі-України. Діяльність Ярослава Мудрого. «Руська Правда» та її значення. Тріумвірат. Князівські з'їзди. Діяльність Володимира Мономаха. Міжнародні зв'язки і місце Давньоруської держави в історії Європи. Причини політичної роздробленості Русі

Тема 3. Королівство Руське (Галицько-волинська держава). Монгольська навала

Причини розпаду ранньосередньовічної держави. Князівства Середнього Подніпров'я. Об'єднавча політика князя Романа Мстиславовича. Галицько-Волинська держава. Діяльність галицьких бояр. Соціально-політичний портрет київських князів. Монгольська навала. Вплив Золотої Орди на політичне життя українських земель. Данило Галицький, його антиординська діяльність. Галицько-Волинське князівство в другій половині XIII – першій половині XIV ст. Галицько-Волинський літопис XIII ст. Історичне значення Галицько-Волинської Русі.

Тема 4. Руські удільні князівства у складі іноземних держав. Кримське ханство

Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Українські землі в складі Великого князівства Литовського. Земські привілеї. Особливості політичної системи, Вальний сейм, Магдебурзьке право в Україні. Литовські статuti. Становлення Кримського ханства, діяльність Гаджі Гірея. Включення Буковини до складу Молдавського князівства. Захоплення Закарпаття Угорщиною. Перехід Галичини під владу поляків.

Тема 5 Українські землі у складі Речі Посполитої

Люблінська унія 1569 р. Колонізація українських земель. Фільваркова система. Слободи. Релігійна ситуація в українських землях. Братський рух. Полемічна література. Поява греко-католицької (уніатської) церкви та її значення для розвитку суспільства. Формування низового та реєстрового козацтва. Еволюція козацького руху в 1590-ті – 1630-ті роки. Соціально-політична характеристика шляхти в Україні. Петро Сагайдачний, Костянтин Острозький, Іван Вишенський, Петро Могила як політичні і культурні діячі. Соціально-економічні наслідки перебування Українських земель у складі Речі Посполитої (1569-1647 рр.). Запорозька Січ – демократична республіка. Боротьба проти турків і татар.

Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI – першої третини XVII ст. Криштоф Косинський, Северин Наливайко, Марко Жмайло, Тарас Федорович, Іван Сулима, Павло Павлюк, Яків Острянин. Куруківська угода 1625 р. «Ординація» 1638 р. Причини поразок та наслідки повстань.

Тема 6. Козацька Україна XVII століття

Причини та характер Визвольної війни. Утворення і розвиток козацької держави (Гетьманщини). Політика зовнішньополітичних союзів Богдан Хмельницького. Перші перемоги 1648 р. Становлення української козацької держави. Військові дії 1649-1653 рр. Максим Кривоніс, Данило Нечай, Іван Богун. Зборівська та Білоцерківська угоди. Переяславська рада та договір з Московською державою 1654 р., його оцінка істориками. Березневі статті. Дипломатія Богдана Хмельницького. Події 1654-1657 рр. Віленська угода 1656 р. Іван Виговський. Галяцький трактат. Руїна: причини та характер громадянської війни. Особливості політичної орієнтації гетьманів Лівобережної та Правобережної України в 1660-1680-ті рр. Іван Брюховецький, Петро Дорошенко, Юрій Хмельницький. Бучацька угода. Чигиринські походи (1677-1678 рр.). Поступове обмеження автономії України з боку Росії. Гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Самойлович. «Вічний мир» і остаточне закріплення поділу України. Соціально-економічні, політичні, демографічні наслідки революції

Тема 7. Українські землі в кінці XVII – друга половина XVIII ст.

Гетьманування Іван Мазепи: історичні міфи і реалії (кінець XVII – початок XVIII ст.). Коломацькі статті. Повстання 1702-1704 рр. на Правобережжі. Перша Малоросійська колегія. Поступове обмеження автономії Гетьманщини. Гетьманування Кирила Розумовського. Друга Малоросійська колегія. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої. Гайдамацький рух. Соціально-політична характеристика української козацької старшини. Козацькі літописи. Слобідська Україна як історико-культурний регіон. Остаточна ліквідація автономних прав України. Запорозька Січ в кінці XVII – XVIII ст. І. Сірко. Причини та наслідки ліквідації Запорозької Січі. Приєднання Росією Півдня України та його колонізація в другій половині XVIII ст. Правобережна Україна та західноукраїнські землі у другій половині XVII ст. Опришківський рух. Олекса Довбуш. Гайдамацький рух. Коліївщина. Поділи Польщі (1772, 1793, 1795) та приєднання українських земель до Росії та Австрії.

Розділ 2. Україна в XIX-XXI ст.: формування модерної нації та держави.

Тема 8. Українські землі під володарюванням Російської імперії (кінець XVIII –XIX ст.). Особливості національно-культурного відродження в Наддніпрянській Україні. Форми та прояви українського відродження. «Історія Русів». Харківський університет та його роль в розвитку української культури. Україна в російсько-турецькій війні 1806-1812 рр. Бухарестський мирний договір. Україна в російсько-французькій війні 1812 р. Російсько-турецька війна 1828-1829 рр. і Україна. Занепад кріпосницьких та зародження ринкових відносин в українській економіці. Початок промислового перевороту. Антикріпосницька боротьба в Україні. Устим Кармелюк. Суспільно-політичний рух у Наддніпрянській Україні. Масонство. Декабристи. Тарас Шевченко: оцінка суспільно-політичного значення творчості поета. Кирило-Мефодіївське братство. Микола Костомаров. «Закон Божий. Книга буття українського народу». «Великі реформи» 1860-1870-х рр. в Російській імперії: особливості проведення і наслідки в українських землях. Становлення та розвиток місцевого самоврядування. Національний рух у Східній Україні в другій половині XIX ст. Громади. Михайло Драгоманов та його «Листи на Наддніпрянську Україну».

Тема 9. Українські землі в складі Австро-Угорської імперії (кінець XVIII –XIX ст.).

Особливості національно-культурного відродження на західноукраїнських землях. Особливості економічного і суспільно-політичного життя в Західній Україні. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Характер політики австрійського уряду щодо українців. Реформи Марії-Терезії та Йосипа II. Початок національного відродження в Галичині. «Руська трійця». Події революції 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна Руська Рада. Скасування кріпацтва. Повстанський рух. Л. Кобилиця. Москвофільство і народовство. «Просвіти». Виникнення українських політичних партій, їх програмні вимоги та діяльність. Концепція «органічного розвитку». Соціальні верстви українського суспільства в умовах наздоганяючої модернізації: селяни, інтелігенція, робітники (соціально-політичний портрет). Наукова діяльність Михайла Грушевського. Івана Франко. Радикалізація українського руху. Утворення партій. Зв'язки прогресивних діячів Галичини і Наддніпрянської України. Українське національне життя на Закарпатті та Буковині.

Тема 10 Українські землі на початку ХХ століття. Перша світова війна

Розвиток капіталізму в промисловості та сільському господарстві, його особливості на поч. ХХ ст. Соціальне та національне гноблення українського народу. Діяльність українських національних партій (РУП, УНП, УСДРП, УДРП). Україна в період революції 1905-1907 рр. Виникнення Рад робітничих депутатів. Пожвавлення політичного і національно-культурного життя. Діяльність Євгена Чикаленка, Володимира Винниченка, Миколи Міхновського. Українська думська громада у першій та другій Державних думах. Аграрна реформа Петра Столипіна та її здійснення в Україні. Українські землі напередодні Першої світової війни. Плани щодо України Антанти і Троїстого союзу. Военні дії на території України. ТУП. Діяльність українських партій, організацій і товариств у Західній Україні. Утворення військових формувань. Головна Українська Рада. УСС, їх бойовий шлях. Становище Галичини та Буковини в роки Першої світової війни. Антиукраїнська політика царської адміністрації. Еміграція західноукраїнських трудящих.

Тема 11. Українська національно-демократична революція. Визвольні змагання

Українська Центральна Рада. Створення УНР. Боротьба за владу в Україні в кінці 1917 – на початку 1918 рр. Війна з більшовиками. Брестський мирний договір. Конституція УНР (1918 р.). Українська держава. Павло Скоропадський. Директорія. Симон Петлюра. Більшовизм в Україні. Створення УСРР. ЗУНР: виникнення, історична доля. Діяльність Євгена Петрушевича. Селянський повстанський рух в Україні 1918-1920 рр. Холодноярська республіка. Здобутки, наслідки, уроки національно-демократичної революції. Версальська система і українські землі.

Тема 12. Україна в 1920-1930-ті рр.

Особливості непу в Україні. Радянська Україна і створення СРСР. Політика коренізації (українізації). Літературна дискусія 1925-1928 рр. Микола Хвильовий про європейську орієнтацію української культури. Політичне, культурне та повсякденне життя в УСРР 1920-х рр. Діячі української політики та культури: Християн Раковський, Олександр Шумський, Сергій Єфремова. Микола Скрипник. Радянська модернізація кінця 1920-1930-х рр. Індустріальний розвиток України в умовах форсованої індустріалізації 1930-х рр. Голодомор 1932-1933 рр.: причини та наслідки. Тоталітарний режим. «Великий» терор. Західна Україна, Північна Буковина та Закарпаття в 1920-1939 рр. Національно-визвольний рух. ОУН. Ідеологія «інтегрального націоналізму». УНДО. Проголошення незалежності Карпатської України.

Тема 13. Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в європейській політиці напередодні та на початку Другої світової війни (1939-1941 рр.). Початок Другої світової війни і доля українських земель. Радянізація

західноукраїнських земель. Бойові дії в Україні в 1941-1944 рр. Воєнно-політична ситуація в Україні у 1941-1942 та 1943-1944 рр. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору. Радянські партизани та бійці УПА: соціально-політична характеристика керівників та рядових учасників руху Опору.

Тема 14. УРСР після Другої світової війни. Десталінізація

Зміни території УРСР після Другої світової війни. Особливості відбудови народного господарства. Жданівщина. Політична ситуація в Західній Україні (1945-1953 рр.). Діяльність УПА. Репресивна система у повоєнний період. «Відлига». Розвиток народного господарства у 50-60-х рр. Лібералізація суспільно-політичного життя. Економічні реформи та їх наслідки. Шестидесятники. Ідеологізація культурного життя і посилення русифікації. Зародження дисидентського руху. Українська робітничо-селянська спілка.

Тема 15. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965-1985 рр.). Перебудова.

Реформа Косигіна. Неосталінізм. Діяльність Петра Шелеста, Володимира Щербицького. Опозиційний рух. Утворення Української Гельсінської Спілки (УГС). Книга Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Соціально-політичний портрет українського дисидента 1950-1980-х рр. Левко Лук'яненко. Політичні репресії. Конституція УРСР 1978 р. Радянська людина як суспільний феномен в УРСР (1960-ті – 1991 рр.). КПУ в політичній системі УРСР. Дисидентський рух 1950-1980-х рр.: типологія, форми та методи боротьби. Мустафа Джамілев. Наростання економічної кризи. Продовольча програма. Причини перебудови.

Тема 16. Становлення України як незалежної держави

Проголошення незалежності України. Становлення політичної системи: подолання радянського спадку, поширення європейських цінностей. Формування державних структур, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства. Особливості багатопартійності у посттоталітарній Україні. Кризові явища в економіці та спроби реформ. Вибір зовнішньополітичної стратегії. Історія української національної символіки. Розгортання державотворчих процесів. Становлення владних структур. Воєнна доктрина України. Партійне життя. Економічні проблеми. Модель реформування економіки України. Соціальні трансформації. Політичне життя у 1993-2004 рр. Прийняття Конституції України. Виборча система. Спроби політичного реформування України. Президентські вибори 2004 р. «Помаранчева революція». Президентські вибори 2010 р. Основні напрями зовнішньої політики. Визнання Української держави на міжнародній арені. Вступ до Ради Європи. ГУАМ. Курс України на членство в ЄС. Україна і НАТО. Україна і глобальні проблеми цивілізації. Революція Гідності. АТО-ООС. Україно-російська війна: причини та можливі наслідки.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	С	Ла	ін	С.р		л	С	ла	ін	С.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна історія України.												
Тема 1. Вступ до історії України.	7	2	2			3	2					2

Стародавня історія України												
Тема 2. Русь-Україна (Київська держава)	4	2				2	6					6
Тема 3. Королівство Руське (Галицько-волинська держава). Монгольська навала	6	2	2			2	6					6
Тема 4. Руські удільні князівства у складі іноземних держав. Кримське ханство	5	2				3	8	2				6
Тема 5 Українські землі у складі Речі Посполитої	7	2	2			3	6					6
Тема 6. Козацька Україна XVII століття	5	2				3	6					6
Тема 7. Українські землі в кінці XVII – др. пол. XVIII ст.	6	2				4	6					6
Разом за розділом 1	40	14	6			20	40	2				38
Розділ 2. Україна в XIX-XXI ст.: формування модерної нації та держави.												
Тема 8. Українські землі під володарюванням Російської імперії (кін. XVIII–XIX ст.).	7	2	2			3	5					5
Тема 9. Українські землі в складі Австро-Угорської імперії (кін. XVIII–XIX ст.)	5	2				3	7	2				5
Тема 10 Українські землі на початку XX століття. Перша світова війна	7	2	2			3	5					5
Тема 11. Українська національно-демократична революція. Визвольні змагання	7	2	2			3	5					5
Тема 12. Україна в 1920-1930-ті рр.	6	2	2			2	5					5
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни.	6	2	2			2	7	2				5
Тема 14. УРСР після Другої світової війни. Десталінізація	4	2				2	5					5
Тема 15. Україна в період загострення	4	2				2	7	2				5

кризи радянської системи. Перебудова.												
Тема 16. Становлення України як незалежної держави	4	2				2	4					4
Разом за розділом 2	50	18	10			22	50	6				44
Усього годин	90	32	16			42	90	8				82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Особливості опануванням курсом «Історія України» в закладах вищої освіти.	2	-
2	Давньоруська держава. Королівство Руське	2	-
3	Українські землі під владою іноземних держав (середина XIV – початок XVII ст.)	2	-
4	Гетьманщина як сторінка української державності	2	-
5	Колонізація українських земель Російською та Австрійською (Австро-Угорською) імперіями	2	-
6	Українські визвольні змагання 1917–1921 рр.	2	-
7	Радянський тоталітарний режим на українських землях	2	-
8	Україна в період творення незалежної держави	2	-
Усього годин		16	-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денне	заочне
1	Підготовка до семінарських занять	20	-
2	Написання есе на цикл документальних фільмів «Українська революція»	-	20
3	Написання есе на цикл документальних фільмів «Українська повстанська армія»	-	20
4	Підготовка та захист презентації «Історія очима моїх родичів» з підбором фото, переказів і спогадів членів сім'ї.	-	20
	Підготовка та захист презентації «Історія моєї вулиці/містечка/села» з підбором бібліографії та ілюстрацій з історичних джерел	22	22
	Разом	42	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і здобувачами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до здобувача, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувача. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- Під час викладення навчального матеріалу:
  - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);

- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
  - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
  - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.
- Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Історія України»:
- навчальні заняття;
  - самостійна робота здобувачів;
  - робота в наукових бібліотеках та пошук літератури у мережі Інтернет;
  - контрольні заходи.
2. Види навчальної роботи здобувачів:
- лекція;
  - семінарське заняття;
  - консультація;
  - іспит.

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші). З-поміж традиційних методів використовуються: 1). Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, здобувачі залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації. 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання. 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних вказівок.

Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими здобувачами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві (здобувач лише фіксує зміст лекції, протоколне дії викладача тощо); в активних методах ініціатива належить здобувачеві, який активно контактує з викладачем (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні дисципліни «Історія України» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу здобувачів з підручником, довідковою, і навчальною літературою та пошуком її у глобальній мережі Інтернет, робота з історичними джерелами, виконання тестових завдань, підготовка самостійної роботи і презентацій до семінарських занять тощо. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем у залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) здобувачів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

Під час лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод – історична реконструкція, лекція, пояснення, робота з історичними джерелами, демонстрація тощо, проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, коли викладач розділяє проблему на частини, здобувачі здійснюють окремі кроки щодо розв'язування підпроблем. Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки презентацій під час виконання самостійної роботи здобувачів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь проводити самостійні джерелознавчі дослідження та презентувати їх із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Критерії оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях:

Ваговий бал – 6. Максимальна кількість за усі виступи: $8 \times 6 = 48$ балів.

6 балів – красномовний виступ, риторично грамотний, з розглядом причинно-наслідкових зв'язків.

5 балів – логічний виступ, інформаційно повний, продуманий.

4 бали – виступ за темою з частковими порушеннями логіки та послідовності.

3 бали – виступ, що опирається на одне джерело

2 бали – формальний виступ з намаганням схематично викласти тему.

1 – зауваження, доповнення.

0 – пасивна присутність.

Критерії оцінювання робіт за самостійними завданнями денної форми навчання:

За завдання з самостійної роботи здобувачі вищої освіти можуть набрати 12 балів максимально. Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку й посилань на літературу і джерела.

11-12 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз побаченого і добре обґрунтовану авторську позицію.

9-10 балів – має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно.

7-8 балів – не містить критичного аналізу, неповністю висвітлена проблематика.

5-6 балів – робота не містить достатньо джерел і літератури, відсутня авторська позиція

3-4 бали – робота має компілятивний характер, помилки в оформленні.

1-2 бали – робота не містить списку джерел.

0 балів – плагіат, несамоствійно виконана робота.

Критерії оцінювання робіт за самостійними завданнями для здобувачів заочної форми навчання:

За завдання з самостійної роботи здобувачі вищої освіти можуть набрати 15 балів максимально, за 4 самостійні роботи 60 балів.

Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту її із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку й посилань на літературу і джерела, відео, свідчення очевидців.

14-15 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз побаченого і добре обґрунтовану авторську позицію, вичерпний список джерел;

10-13 балів – має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно,

8-9 балів – не містить критичного аналізу, неповністю висвітлена проблематика, список літератури оформлено недбало;

5-7 балів – робота не містить достатньо джерел і літератури, відсутня авторська позиція;

3-4 бали – робота має компілятивний характер, помилки в оформленні, тезовість у викладенні;

1-2 бали – робота не містить списку джерел;

0 балів – плагіат, несамоствійно виконана робота.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Для допуску до екзамену здобувач/ка має за результатами поточного контролю отримати **не менше 10 балів**.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання 1 – 15 балів.

Теоретичне питання 2 – 15 балів.

Питання на знання біографії – 10 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Критерії оцінювання відповіді на питання теоретичного характеру

Оцінка 13-15 балів – виставляється, якщо здобувач/ка точно і повно відповів/ла на запитання білета, чітко і логічно зазначив/ла причинно-наслідкові зв'язки, вільно володіє науковою термінологією, відтворює хронологію події, зазначає предумови історичного явища.

Оцінка 9-12 балів – ставиться у випадку, коли при відповіді здобувач/ка допустив/ла деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно. Здобувач/ка наводить правильно класифікує історичне явище, частково демонструє причин і наслідків події.

Оцінка 4-8 балів – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована, порушені причинно-наслідкові зв'язки, плутанина з приводом і причиною. Здобувач/ка відчуває труднощі при викладі перебігу подій.

3 бали – здобувач/ка не дає конкретної відповіді на питання білету, не відтворює порядок подій, не здатний висвітлити поставлене питання;

2 бали – здобувач/ка нехтує причинно-наслідковими зв'язками, плутає факти, не розуміє хронології подій.

1 бал – здобувач/ка виказав/ла пасивну присутність на екзамені.

Критерії оцінювання відповіді на питання з біографії

10-9 балів – здобувач/ка глибоко і всебічно знає факти біографії, ознайомлений/на з першоджерелами; логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, пов'язує діяльність особи з історико-культурним контекстом певної епохи.

7-8 балів – здобувач/ка глибоко і всебічно знає зміст фактів біографії, знає першоджерела; логічно мислить і буде відповідь, вільно обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки.

6-5 балів – здобувач/ка в основному знає зміст питання, але непереконливо відповідає, плутає причини вчинків; непевнено дає визначення діяльності, допускає неточності у фактах біографії; не вміє оцінювати соціальні фактори та явища, встановлювати взаємозв'язок між ними і діяльністю особи.

4-2 бали – здобувач/ка знає близько половини навчального матеріалу, здатний/на відтворити його відповідно до історичної епохи; розуміє основний навчальний матеріал, здатний/на з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень причинно-наслідкових зв'язків. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена

1 бал – здобувач/ка не розкрив/ла питання; не володіє теоретичними знаннями, не знає наукових фактів з біографії діяча; виявляє низький рівень навичок пояснення і обґрунтування історичної ситуації.

Викладання курсу «Історія України» ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись принципу академічної доброчесності відповідно до ст. 42 Закону «Про освіту».

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Екзамен	Сума	
Розділ 1							Розділ 2									Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60		
2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			
24 бали (з них: активна робота на семінарських заняттях – 6 балів (4 заняття)							36 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях – 6 балів (4 семінарські заняття); самостійна робота – 12 балів)											

T1, T2 ... T13 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
80-89	добре
70-79	
60-69	задовільно
50-59	
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. 7-ме вид., доп. Київ : Академвидав, 2018. 717 с.
2. Бойко О. Новітня історія України, 2014–2019 рр. : навчальний посібник / О. Бойко. Київ : Академія, 2020. 160 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. Київ, 2019. 656 с.
4. Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посібник / К. Кондратюк, В. Качмар. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 212 с.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ: Наукова думка, 2017. 731 с.
6. Тетарчук І. В. Історія України: навчальний посібник підготовки до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2021. 188 с.
7. Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / С. Ю. Боева, В. Ю. Бузань та ін. Київ: Арт Економі, 2021. 306 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>
8. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ, 2017. 380 с.

Допоміжна література

1. Applebaum, Anne. *Red Famine: Stalin's War on Ukraine*. New York, Doubleday (Penguin Random House LLC), 2017 461 p.
2. Kolesnyk I. *Global History. Conceptual History* / Preface V. A. Smoliiy, A. I. Kudryachenko. K.: In-t of History of Ukraine NAS of Ukraine, 2022. 344 p.
3. Lonardo L. *Russia's 2022 War Against Ukraine and the Foreign Policy Reaction of the EU*. London: Palgrave Macmillan Cham, 2023. XII, 87 p.
4. Plokyh, Serhii. *Chernobyl: The History of a Nuclear Catastrophe*. New York: Basic Books, 2018. 432 p.
5. Plokyh, Serhii. *Forgotten Bastards of the Eastern Front*. Oxford: Oxford University Press, 2019. 369 p.
6. *Social Change and National Consciousness in Twentieth-Century Ukraine*. By Bohdan Krawchenko. New York: St. Martin's, 1985. xix, 333 pp.
7. *The Future of the Past: New Perspectives on Ukrainian History*. Editor: Plokyh, Serhii. Harvard Ukrainian Research Institute. 2017. 516 p. (Harvard Papers in Ukrainian Studies)
8. *The Ukrainian Revolution, 1917 – 1920: A Study in Nationalism*. Front Cover. John Stephen Reshetar. Princeton University Press, 1962. 363 p.
9. *Ukraine and Europe: Cultural Encounters and Negotiations*. Editors: Plokyh, Serhii; Brogi Bercoff, Giovanna, Pavlyshyn, Marko. University of Toronto Press. 2017. 480 p.

10. *Ukraine During World War II: History and Its Aftermath* ; Editor, Yury Boshyk ; Publisher, Canadian Institute of *Ukrainian Studies*, 1986; Length, 291 p.
11. Алексієвець Л., Алексієвець М., Дацків І. Україна – Європа: цивілізаційно-історичний дискурс. *Український історичний журнал*. 2020. № 5. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179864/17-Aleksiievets.pdf?sequence=1>
12. Борисова О. Зовнішня політика України: історія та сучасність. Київ: Наукова думка, 2017. 344 с.
13. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 432 с.
14. Даниленко В. Україна в 1985–1991 рр.: остання глава радянської історії. Київ, 2018. 278 с.
15. Історія українського війська: підручник / П. Ткачук та ін. Львів, 2017. 406 с.
16. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від кіммерійців до Русі (X ст. до н. е. - IX ст.) / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін.; упоряд. М. Ю. Відейко. Харків, 2020. 586 с.
17. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900-1256) / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко. Харків, 2021. 612 с.
18. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : Каламар, 2017. 268 с.
19. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 512 с.
20. Плохій С. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. (пер. Ярослав Леbedенко, Анатолій Саган). Харків: КСД, 2019. 512 с.
21. Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки : збірник науково-аналітичних праць / авт. кол. : П. П. Гай-Нижник, І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний, О. А. Чирков, Л. В. Чупрій, упоряд. і наук. ред. : П. П. Гай-Нижник ; Науково-дослідний інститут українознавства. Київ : Леся, 2018. 432 с.
22. Україна в історії Європи ХІХ — початку ХХІ ст.: історичні нариси: монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С. В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
23. Україна в історіях та оповідах. Есеї українських інтелектуалів / За ред. В. Єрмоленка. Київ, 2019. 304 с.
24. Якубова, Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ : Кліо, 2018. 384 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Historians URL: <http://www.historians.in.ua>
2. ЛІКБЕЗ: історичний фронт. URL: <https://likbez.org.ua/ua/>.
3. Іван Патриляк. Лекції: https://www.youtube.com/@UKRAINEHISTORY_
4. Ізборник. Історія України ІХ- ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: lytorus.org.ua
5. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
6. Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (Київ). URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua>
7. Інститут української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського. НАН України (Київ) URL: <http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html>;
8. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua>
9. Історія без міфів. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCXx3yVx9paWJBLZVqQ8CRQ>
10. Локальна історія: <https://www.youtube.com/@localhistoryUA>

11. Національна бібліотека України імені В. Вернадського (Київ). URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Тімоті Снайдер. Становлення сучасної України: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6NcH-LB5H2zezH0m0ii9LGd4gaEA38A>
13. Українська Друга світова 1939-1945. URL: <http://www.wv2.memory.gov.ua>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія України» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4388>, який є платформою для навчання здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.